

Merja Niemelä, FL, musiikkiterapeutti

Merja Niemelä on valmistunut musiikkiterapeutiksi Jyväskylän yliopistosta. Maisterin tutkintonsa Niemelä on suorittanut v. 1993 sosiologiaan. Hänen musiikkiterapian lisensiaatin työnsä tarkastettiin v. 1998. Musiikkiterapeutin työnsä ohella (Kela) Niemelä toimii musiikin tuntiopettajana Jyväskylän Näkövammaisten koululla. Yhdessä musiikkiterapeutti Risto Jukkolan kanssa hän on ohjannut musiikkiterapiaryhmiä Sotainvalidien sairaskodilla Jyväskylässä seitsemän vuoden ajan.

Tiivistelmä

SEURANTA JA ARVIOINTI IKÄÄNTYNEIDEN MUSIIKKITERAPIARYHMÄSSÄ

Tarkasteltavana olevassa ikääntyneiden ryhmässä on käytetty työskentelymuotona laulamista ja keskustelua. 45 minuutin aikana lauletaan keskustelun määrästä riippuen vaihteleva määrä lauluja. Keskustelija saattaa innostua kertomaan muistojaan, keskusteluun yhtyy toinen puhuja. Kohta pohditaan kyseisen päivän tapahtumia, jollakin on huoli terveydentilastaan, joku liikuttuu kyyneliin asti jostakin laulusta, joku ei sano mitään koko aikana. Ryhmän jäsenten tapa olla mukana ryhmässä vaihtelee paljon. Miten analysoida tätä hyvin heterogeenisenä näyttäytyvää osallistumisen kirjoa?

Ryhmä on puoliavoin muodostuen aktiivisesti ryhmän toimintaan osallistuvista talon asukkaista/päiväkävijöistä sekä satunnaisesti osallistuvista talon asukkaista ja 2-4 viikon mittaisella kuntoutusjaksolla olevista. Tavoitteen asettelussa lähdetään toisaalta ryhmän tasolta ja toisaalta yksilötasolta. Toisaalta tavoitteen asettelun ja arvioinnin lähtökohtana ovat fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen tason tavoitteet.

Työparin kanssa käytyjen keskustelujen ja talolta saadun palautteen pohjalta on kehitetty arviointilomake, jolla erilaisia ilmiöitä tallennetaan. Arviointilomakkeen kehittäminen nousi tarpeesta systemaattisemmin analysoida ikääntyneiden musiikkiterapiaprosessia. Lähtökohtana on verbaalisten ja ei-verbaalisten ilmiöiden erottelu. Verbalisoituvat ilmiöt on jaettu kahdeksaan eri luokkaan tarvittavine alaluokkineen (1-8). Ei-verbaaliset asiat (9) kirjataan mahdollisuuksien mukaan ylös sillä ryhmässä on jäseniä joille verbaalinen asioiden jakaminen ei ole helppoa mutta jotka jollakin muulla tavoin osoittavat olevansa mukana vuorovaikutuksessa (katsekontakti, rytmin kokeminen, liikuttuminen). Jo laulujen valitseminen on tapa osallistua tai ylittääään lauluvihkon käyttäminen. Ilmapiiiri ryhmässä pyritään pitämään sellaisena, että kaikilla olisi tunne hyväksytyksi tulemisesta juuri omanlaisensa osallistumisen kautta. Koska kyseessä ei ole dementia-ryhmä verbaaliset ilmiöt painottuvat, toisaalta niitä on helppo havainnoida ja nostaa esiin. Lomakkeessa on myös tila asioille, jotka korostuvat kyseisellä kerralla, vaikuttavat terapeuttisesti merkittävilä, liittyvät yksilö/ryhmätasoiseen prosessin etenemiseen tai vaativat erityisen huomion sillä kerralla jostakin muusta syystä.

Arviointilomakkeen käyttö on auttanut aikaisemmin helposti yksittäisinä näyttäytyvien ilmiöiden luokittelussa. Se helpottaa myös erilaisten ilmiöiden havaitsemista prosessin aikana. Pitemmän ajanjakson sisällä sen avulla on mahdollista seurata erilaisia yksilö- ja ryhmätason ilmiöitä esimerkiksi tehdä päätelmiä siitä, kuinka paljon ei-dementoituneiden ikääntyneiden ryhmässä on tarvetta käsitellä toisaalta menneen ja toisaalta nykyisen elämän asioita.